

PS. ALLEHANDA OM VARJEHANDA

”Man pratar som om ingenting fanns att förlora”

Plötsligt var jag patient, en ny upplevelse, med värk i bröstet. Strålar det ut i armarna? frågar hon. Det gör det inte. Doktorn ser mycket ung ut, hon kunde vara min dotter, med ögon av omsorg och undran. Här hjälper inga fallskärmar om hon gör fel.

Hur många okända och plågade människor ska hon ställa diagnos på den här söndan? Hur länge räcker batteriet för engagemang och i vilken ålder tar batterierna definitivt slut?

Man klämmer på mig, tar blodprov och EKG. Sakta domnar smärtan i bröstet bort och jag ser andra människor rullas bort i sina sängar, en verkar döds-sjuk. Hur ser jag själv ut?

Stämningen är lite upptrissad, som den väl alltid är på en akutmottagning. Sköterskor flänger fram och tillbaka med papper, men vem orkar bry sig?

Jag tror inte du har någon infarkt, säger doktorn när hon får lite tid över. Vilken älva hon är. Men riktigt övertygad är hon inte. Jag får bli kvar över natten. Någon tar min säng och jag svävar bort i korridorer och hissar.

På rummet vilar Leffe i sängen mitt emot. Först ser jag bara ett par jympaskor och en gräddvit mage och bredvid sängen en ask med röka. Vi morsar och småpratar och Leffe gör sina turer till balkongen, kommer tillbaks och hostar.

Leffe vet en del om sjukhus. Han har haft infarkt tidigare. Och njursten.

– Jobbet vettu. Skumpit jobb bakom en ratt.

Leffe kör nyblivna miljonärer i limousin. De som skrapar fram sin vinst i TV4 och sen ska till hotellet. Vissa fattar inte vidden av sin nyvunna rikedom förrän de sitter bakom Leffes rygg. Av några har han fått en femhundra i dricks.

Nu är han kallsvettig och orolig för pumpen. Orkeslös. Vid infarkten för tio år sen kände han knappt nåt. Till doktorn säger han:

– Jag tog det säkra före det osäkra och åkte in. Hellre en gång för mycket.

– Det är bra, säger doktorn.

Doktorn är svart och vänlig som den där doktor Huxtable i TV. Leffe undrar om det har någon betydelse att han just flyttat.

– Har du flyttat färdigt nu då, undrar Huxtable. Det är en märklig undran. Men vad ska en stackars doktor undslippa sig, när ett papper plötsligt blir en orolig människa som kallsvettas och hostar och kanske pratar av ren nervositet.

– Förhoppningsvis, säger Leffe och andas djupt som han blir tillsagd.

Leffes fru dog i cancer. Nu har han just flyttat in i en ny tvåa söder om stan. Han har en son som fixat ett jobb åt sig själv.

– Om någon sagt för ett år sen att min grabb skulle skaffa eget jobb skulle jag skrattat, säger Leffe rätt som till en gammal kompis.

Sjukhus är deprimerande, men folket i dem uppfriskande. Antingen går man härifrån, eller så rullas man bort och medan man väntar är man en liten familj som pratar som om ingenting fanns att förlora.

– Krya på er, säger en liten farbror som får gå hem med sin lunginflammation.

– Såg du. Han bäddade efter sig, säger Leffe.

Jag går till dagrummet. Ingen är där. På TV:n springer välpumpade friska kvinnor med muskler som män när försiktiga steg hasar in bakom en rullator. Det är en liten kvinna med vitt krusigt hår.

– Tror du jag skulle kunna vara med?

Trött ler hon och sätter sig. Man ser huvudkuddens avtryck böja de vita stråna. En gång kunde hon springa så där fort, säger hon.

– ...men då var jag ung.

Och så rättar hon sig:

– Yngre!

Tittar på mig med nyvakna ögon. Hon vill prata. Har svagt hjärta och har redan haft två infarkter. Nu är det för varmt. Men det är inte bra när vintern blir för sträng heller.

– Jag har levtt ett hårt liv, säger hon.

Mycket arbete. Det är därför jag har så svagt hjärta.

Hon är född i Polen och har bott i Sydamerika en tid. Till Sverige kom hon för mer än tjugo år sedan. Döttrarna vet inte att hon är intagen. De blir bara oroliga.

Jag försöker följa de kvinnliga löparna i rutan.

– Är det en tysk flicka som leder, frågar hon.

– Jag tror det.

– Jag grävde skyttegravar åt tyskar-na.

Plötsligt förstår jag vad hon menar med hårt arbete. Det gäller inte bageriet och de tidiga mornarna hon berättat om. Man har redan försökt ta livet av henne. Vilket läger?

– Auschwitz.

Båda föräldrarna dog i lägret och hon såg många kamrater ta sina liv genom att springa in i elstängslet.

– Men jag tänkte; mig ska de inte få. Inte på det sättet.

Att hon en gång varit stark och vältränad räddade henne i krigets slutskede.

– När ryssarna var på väg flyttade tyskarna oss till ett annat läger. Vi var 2 000 som gick i sex dygn. Men vi var bara 200 som kom fram.

Hon vägde 29 kilo när hon räddades till Sverige. Ett stycke skinn och ben med ett huvud där avskyn för alltid finns kvar trots en bräcklig motor i bröstet. Femtio år har inte förändrat någonting.

– Jag har inte ord för hur det känns, säger hon och skakar på huvudet.

Vi sitter tysta en stund. Så kommer en ny patient in i rummet.

– Välkommen. Här sitter vi och löser världsproblemen.

Det är en sorts galghumor. Samma humor som finns hos Leffe när han skrivs ut för att åka hem till tvåan.

– För frisk för att gå till nödslakt, säger han och vinkar.

Limousinen väntar på nya miljonärer.

Hans Wigstrand
frilansjournalist och författare